Zákon o strategických veřejných zdrojích

Návrh zákona č. 15 podle seznamu zákonů Fóra lidu – prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 26. 10. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 9, 13 odst. 3, 69, 93 a 102 odst. 2 Občanské ústavy: nezcizitelné spoluvlastnictví občanů na vodě, vzduchu, nerostném bohatství, strategických zdrojích a veřejné infrastruktuře, správu přirozených monopolů Veřejnou službou správní, zákaz převodu nemovitostí na cizince a podmínky jejich pronájmu. Cíle soběstačnosti stanoví zákon o neutralitě a sebeurčení (č. 13), organizaci Veřejné služby správní zákon č. 22. Vychází z autorovy Hlavy 3 (čl. 77), Hlavy 4 (čl. 85), z Důvodové zprávy autora a z programu OIPD na forumlidu.cz/oipd. Schvalují jej občané v referendu.

NÁVRH

ZÁKON

ze dne …….. 20..

o strategických veřejných zdrojích

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 – Předmět úpravy

Tento zákon vymezuje strategické veřejné zdroje, upravuje jejich ochranu, správu a využívání, zákaz jejich zcizení, správu přirozených monopolů a podmínky, za nichž lze nemovitosti pronajmout cizincům.

§ 2 – Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) **společným bohatstvím** vlast, státní území, voda, vzduch, nerostné bohatství, strategické zdroje, veřejná infrastruktura a národní měna, které jsou nezcizitelným bezpodílovým spoluvlastnictvím všech občanů (čl. 9 odst. 1 Občanské ústavy České republiky, dále jen „ústava“),

b) **strategickým zdrojem** zdroj nutný k přežití občanů a k soběstačnosti státu, zejména zdroje a rozvody pitné vody, přenosová a přepravní soustava elektřiny a plynu, zásobníky plynu, velké zdroje elektřiny, strategické zásoby potravin, krmiv, osiv, léčiv, zdravotnického materiálu a pohonných hmot a výrobní kapacity nezbytné k jejich obnově,

c) **veřejnou infrastrukturou** dálnice, silnice, železniční dráhy, vodní cesty, veřejná letiště, páteřní telekomunikační sítě, vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu a síť nemocnic a záchranných služeb nezbytná pro dostupnost péče,

d) **přirozeným monopolem** činnost, kterou lze z technických nebo hospodářských důvodů na daném území účelně provozovat jen jednou sítí, zejména přenos a distribuce elektřiny a plynu, vodovody a kanalizace a železniční dopravní cesta,

e) **cizincem** fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, cizí stát, právnická osoba se sídlem mimo území České republiky a právnická osoba, v níž cizinci přímo nebo nepřímo ovládají více než polovinu hlasovacích práv nebo kapitálu.

§ 3 – Zásady

(1) Společné bohatství slouží všem občanům rovným dílem; nikdo si je nesmí přivlastnit (čl. 9 odst. 1 ústavy).

(2) Soukromé vlastnictví, včetně vlastnictví půdy, zdrojů vody a výrobních prostředků, je chráněno (čl. 93 odst. 1 ústavy). Tento zákon nezakládá státní vlastnictví soukromých podniků, polí ani lesů; omezuje jen jejich převod na cizince a chrání strategické zdroje v rukou státu, zemí, krajů, okresů a obcí před prodejem.

(3) Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství (čl. 9 odst. 2 ústavy).

ČÁST DRUHÁ – OCHRANA STRATEGICKÝCH ZDROJŮ

§ 4 – Zákaz zcizení

(1) Strategické zdroje a veřejnou infrastrukturu ve vlastnictví státu, zemí, krajů, okresů a obcí nelze prodat, darovat, vložit do obchodní společnosti, jejíž podíly lze převést, ani zatížit zástavou (čl. 9 odst. 2 ústavy).

(2) Akcie a podíly státu a územních celků v obchodních společnostech, které vlastní nebo provozují strategické zdroje nebo přirozené monopoly, nelze zcizit ani snížit jejich podíl.

(3) Právní jednání, které odporuje odstavci 1 nebo 2, je neplatné; na neplatnost hledí soud i bez návrhu. Veřejný služebník, který je učinil, se dopouští zneužití moci (čl. 92 ústavy).

§ 5 – Rejstřík společného bohatství

(1) Veřejná služba správní vede v systému EVORAS veřejný rejstřík strategických zdrojů, veřejné infrastruktury a přirozených monopolů s uvedením vlastníka, správce, provozovatele, hodnoty, výnosů, nákladů a smluv, které se jich týkají.

(2) Každý rok zveřejní ke každému občanovi přehled jeho podílu na společném bohatství a na jeho výnosech.

§ 6 – Pronájem a provozování

(1) Strategický zdroj nebo veřejnou infrastrukturu lze přenechat k provozování jiné osobě jen na dobu nejvýše 10 let, smlouvou s výpovědí bez udání důvodu nejdéle 1 rok, uzavřenou po veřejné soutěži; smlouva se zveřejní v úplném znění.

(2) Smlouvu podle odstavce 1 nad hodnotu, kterou stanoví zákon o veřejných zakázkách pro velké veřejné zakázky, schvalují občané po veřejné rozpravě v anketě a potvrzujícím referendu (čl. 67 ústavy).

(3) Provozovatelem strategického zdroje nemůže být cizinec.

ČÁST TŘETÍ – VODA A VZDUCH

§ 7

(1) Voda z vlastního pozemku a vzduch nesmějí být zpoplatněny (čl. 9 odst. 3 ústavy). Za odběr podzemní a povrchové vody pro vlastní potřebu domácnosti se neplatí.

(2) Dodávka pitné vody a odvádění odpadních vod pro veřejnou potřebu se smějí zpoplatnit jen do výše skutečných nákladů včetně obnovy sítě; zisk se nepřipouští. Cenu schvaluje zastupitelstvo obce a občané ji mohou změnit v místním referendu.

(3) Nové vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu vlastní obce nebo svazky obcí; vlastnictví nabyté přede dnem účinnosti tohoto zákona zůstává zachováno a jeho převod na obec je možný jen dohodou nebo podle § 14 odst. 3. Obec může vodovody a kanalizace svěřit vyššímu celku podle zákona o územně-správním uspořádání.

(4) Vývoz vody mimo území republiky potrubím nebo ve velkém množství lze povolit jen zákonem schváleným v referendu.

ČÁST ČTVRTÁ – ENERGIE

§ 8

(1) Přenosová soustava elektřiny, přepravní soustava plynu a zásobníky plynu ve vlastnictví státu, jaderné elektrárny a vodní elektrárny nad 10 MW jsou strategickými zdroji.

(2) Ceny za přenos, přepravu a distribuci stanoví Veřejná služba správní ve výši skutečných nákladů, pod kontrolou Veřejné služby kontrolní, včetně obnovy a rozvoje sítě. Výrobu a obchod s energií zajišťuje svobodný trh (čl. 93 odst. 2 ústavy).

(3) Občan, obec nebo spolek může vyrábět energii pro vlastní potřebu a přebytky dodávat do sítě; provozovatel sítě je musí připojit za nákladovou cenu.

ČÁST PÁTÁ – POTRAVINY, LÉČIVA A ZÁSOBY

§ 9

(1) Strategické zásoby potravin, krmiv, osiv, léčiv, zdravotnického materiálu a pohonných hmot v rozsahu podle zákona o neutralitě a sebeurčení spravuje Veřejná služba správní. Zásoby se průběžně obměňují prodejem na trhu za tržní cenu.

(2) Ze zásob lze uvolnit jen při krizovém stavu vyhlášeném podle zákona krizového, při živelní pohromě v postiženém území nebo k obměně. Rozhodnutí o uvolnění se zveřejní.

(3) Stát podporuje domácí výrobu základních léčiv a osiv jen způsobem schváleným v referendu (čl. 69 ústavy).

ČÁST ŠESTÁ – NEROSTNÉ BOHATSTVÍ

§ 10

(1) Nerostné bohatství je společným bohatstvím (čl. 9 odst. 1 ústavy). Těžit je lze jen na základě licence udělené Veřejnou službou správní po veřejné soutěži, na dobu nejvýše 25 let.

(2) Novou těžbu nebo významné rozšíření těžby lze povolit jen tehdy, jsou-li v souladu s územním plánem schváleným občany dotčených obcí v místním referendu (čl. 116 ústavy).

(3) Za vytěžený nerost platí těžař úplatu stanovenou v licenci. Polovina úplaty připadá dotčeným obcím, polovina státnímu rozpočtu jako výnos ze správy veřejného majetku (čl. 96 odst. 2 písm. c) ústavy).

(4) Licenci nelze udělit cizinci. Těžař odpovídá za obnovu krajiny a vytvoří na ni předem finanční rezervu.

ČÁST SEDMÁ – PŘIROZENÉ MONOPOLY

§ 11

(1) Přirozené monopoly a strategický veřejný majetek spravuje Veřejná služba správní pro soběstačnost státu (čl. 69 ústavy), nejsou-li ve vlastnictví územních celků.

(2) Provozovatel přirozeného monopolu je povinen poskytnout službu každému za stejných podmínek a za cenu podle § 7 odst. 2 nebo § 8 odst. 2. Dohled vykonává úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který je součástí Veřejné služby kontrolní (čl. 100 odst. 3 ústavy).

(3) Kvóty, cla a dotace lze zavést jen zákonem schváleným v referendu, nejdéle na 5 let (čl. 69 ústavy).

ČÁST OSMÁ – NEMOVITOSTI A CIZINCI

§ 12 – Zákaz převodu

(1) Nemovitosti, zejména zemědělskou a lesní půdu, nelze převést do vlastnictví cizího státu ani cizince (čl. 13 odst. 3 ústavy). Návrh na zápis takového převodu předloží katastr okresnímu soudu podle § 12 odst. 3 zákona o veřejné službě soudní; soud zápis zamítne.

(2) Nabude-li cizinec nemovitost děděním, převede ji do 3 let na státního občana České republiky nebo na obec; jinak má obec, v níž nemovitost leží, právo ji vykoupit za cenu obvyklou.

(3) Vlastnictví nabyté cizincem přede dnem účinnosti ústavy zůstává zachováno (čl. 93 odst. 1 ústavy); při převodu platí odstavec 1.

§ 13 – Pronájem cizinci

(1) Nemovitost lze cizinci pronajmout nebo propachtovat jen písemnou smlouvou na dobu nejvýše 10 let, s možností výpovědi pronajímatelem bez udání důvodu s výpovědní dobou nejdéle 1 rok.

(2) Jde-li o zemědělskou nebo lesní půdu nad 10 ha, vodní zdroj nebo nemovitost sousedící se strategickým zdrojem nebo objektem Národní domobrany, ověří krajský soud do 30 dnů, zda smlouva odpovídá tomuto zákonu, a obecní úřad ji zveřejní. Smlouva nabývá účinnosti po 60 dnech od zveřejnění, nepodají-li v této lhůtě občané obce petici k místnímu referendu; jinak o ní rozhodnou občané obce v místním referendu.

(3) Obchází-li smlouva zákaz převodu, zejména sjednáním opce, zástavy nebo nájmu s povinností převodu, je neplatná.

ČÁST DEVÁTÁ – ODPOVĚDNOST A KONTROLA

§ 14

(1) Ministr správy a ředitel Veřejné služby správní osobně odpovídají za stav, hospodaření a bezpečnost strategických zdrojů a veřejné infrastruktury ve správě státu; starosta, přednosta okresu, hejtman a předseda zemské rady za majetek svého celku.

(2) Veřejná služba kontrolní nejméně jednou za 2 roky zkontroluje správu každého strategického zdroje a výsledek zveřejní.

(3) Vyvlastnění pro účely strategického zdroje je možné jen podle čl. 93 odst. 3 ústavy, za plnou náhradu; vlastník se může bránit i peticí a referendem.

ČÁST DESÁTÁ – PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 15 – Přechodná ustanovení

(1) Smlouvy o provozování strategických zdrojů a veřejné infrastruktury uzavřené přede dnem účinnosti tohoto zákona na dobu delší než 10 let, nebo s cizincem, se neprodlužují; vlastník je vypoví k nejbližšímu termínu, který smlouva umožňuje, a zajistí převzetí provozu.

(2) Veřejná služba správní založí rejstřík podle § 5 do 1 roku od účinnosti tohoto zákona.

(3) Nájemní a pachtovní smlouvy s cizinci uzavřené přede dnem účinnosti tohoto zákona na dobu delší než 10 let trvají nejdéle 10 let od účinnosti tohoto zákona.

§ 16 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Voda, energie, potraviny, léky a země pod našima nohama nesmějí být zbožím, které lze prodat cizím rukám. Zákon proto zakazuje prodej strategických zdrojů ve veřejném vlastnictví, cenu monopolních služeb omezuje na skutečné náklady a nemovitosti dovoluje cizincům jen pronajmout. Soukromé vlastnictví občanů přitom zůstává chráněné.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Důvodová zpráva autora (ZSVZ):** zákon má upravit energii, potraviny, léky, vodu, vzduch a zdravotní a záchranné služby – § 2, 7 až 9.
- **Hlava 4 OIPD, čl. 85 (VSSp):** spravuje strategický společný majetek, přirozené monopoly, elektrárny, sítě, vodovody, vodní zdroje, lesy, nerostné bohatství; voda a vzduch nesmí být zpoplatněnou komoditou, veřejná distribuce vody zpoplatněna být může; kvóty, cla a dotace nejdéle 5 let – § 7, 11.
- **Hlava 3 OIPD, čl. 77:** půdu, vodu, toky, hory, zdroje energie a sítě nelze prodat cizincům; pronájem za jasných podmínek včetně výpovědi; smlouvy s cizinci kontrolují soudy a OIRA – § 12, 13.
- **Program OIPD:** strategické zdroje (voda, energie, potraviny) neprodejné, půda cizincům jen pronájem – § 4, 12.

3. Doplnění a odchylky

Téma	Autor	Návrh	Důvod
Zdravotní a záchranné služby	součást ZSVZ	síť nemocnic jako veřejná infrastruktura (§ 2 písm. c); organizace v zákoně č. 22 a 27	Chráněn je majetek; provoz upraví zákony o VSSp a o pojištění.
Kontrola smluv s cizinci	soudy a OIRA u každé smlouvy	soud a možnost místního referenda jen u půdy nad 10 ha a citlivých nemovitostí (§ 13)	Přiměřenost: pronájem bytu cizinci nemá vyžadovat referendum.
Bydlení cizince s trvalým pobytem	neuvedeno	bez výjimky, cizinec může byt nebo dům jen pronajmout (§ 12, 13)	Čl. 13 odst. 3 ústavy výjimku nepřipouští. Chtějí-li občané umožnit cizincům s trvalým pobytem vlastnit byt k bydlení, je třeba změnit ústavu.
Dědění cizincem	neuvedeno	povinnost převést do 3 let, předkupní právo obce (§ 12 odst. 2)	Ochrana dědických práv i zákazu převodu.

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 9, 13, 65, 67, 69, 92, 93, 96, 100, 102 a 116 ústavy. Odpovídá étosu: krádež je vždy zločin, i krádež společného majetku privatizací; soukromé vlastnictví poctivě nabytého majetku je nedotknutelné.

5. Dopady

Ceny vody a síťových poplatků za energii se omezí na náklady. Úplata z těžby posílí rozpočty dotčených obcí. Přechodná ustanovení respektují platné smlouvy do jejich řádného ukončení.

B. Zvláštní část

K § 1 až 3: Pojmy a zásady, ochrana soukromého vlastnictví.

K § 4 až 6: Zákaz zcizení, rejstřík a pravidla provozování.

K § 7: Voda a vzduch podle čl. 9 odst. 3 ústavy.

K § 8: Energie.

K § 9: Strategické zásoby.

K § 10: Nerostné bohatství a podíl obcí na úplatě.

K § 11: Přirozené monopoly podle čl. 69 ústavy.

K § 12 a 13: Nemovitosti a cizinci podle čl. 13 odst. 3 ústavy.

K § 14: Odpovědnost, kontrola a vyvlastnění.

K § 15 a 16: Přechodná ustanovení a účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 9, 13, 65, 67, 69, 92, 93, 96, 100, 102, 116 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Důvodová zpráva autora, Hlava 3 (čl. 77), Hlava 4 (čl. 85), program „Vraťme moc lidem“; seznam zákonů (č. 15).